

लालझाडी राजपत्र

लालझाडी गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ८ संख्या ४ मिति २०८१ असार १६ गते

भाग १

लालझाडी गाउँपालिकाको सूचना

यस लालझाडी गाउँपालिकाको राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि २०७७ बमोजिम सर्वसाधारण जनताको जानकारीका लागि यो ऐन प्रकाशन गरिएको छ;

संवत् २०८१ को ऐन नं ४

स्थानीय जलस्रोत ऐन २०८१

प्रस्तावना: लालझाडी गाउँपालिका भित्रको भू-सतहमा वा भूमिगत वा अन्य कुनै अवस्थामा रहेको जलस्रोतको समुचित उपयोग संरक्षण, व्यवस्थापन र विकास गर्न एवं जलस्रोतको

लाभदायक उपयोग गर्न त्यस्तो उपयोगबाट हुने वातावरणीय तथा अन्य हानिकारक प्रभावको रोकथाम गर्न एवं जलस्रोतलाई प्रदुषण मुक्त राख्ने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २२६ बमोजिम लालझाडी गाउँ सभाले यो जलस्रोत ऐन, २०८१ जारी गरेको छ।

परिच्छेद -एक

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यो ऐनको नाम “स्थानीय जलस्रोत ऐन २०८१” रहेको छ।

(२) यो ऐन राजपत्रमा प्रकाशन पश्चात प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा;

(क) “अनुमति प्राप्त व्यक्ति” भन्नाले ऐनको दफा १४ बमोजिम अनुमति प्राप्त व्यक्ति वा संगठित संस्था सम्झनु पर्दछ।

(ख) “उपभोक्ता संस्था” भन्नाले दफा ५ बमोजिम गठित जल उपभोक्ता संस्था वा समिति सम्झनु पर्छ।

- (ग) “गाउँपालिका” भन्नाले लालझाडी गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्दछ।
- (घ) “जलस्रोत” भन्नाले गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको भू-सतहमा वा भूमिगत वा अन्य जुनसुकै अवस्थामा रहेको पानी सम्झनु पर्दछ।
- (ङ) “तोकिएको वा तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्छ।
- (च) “लाभदायक उपयोग” भन्नाले साधन र स्रोतले भ्याए सम्म उचित रूपले गरिएको जलस्रोतको उपयोग सम्झनु पर्दछ।

परिच्छेद -दुई

जलस्रोतको संरक्षण, विकास र उपयोग सम्बन्धी व्यवस्था

३. जलस्रोत संरक्षण र विकास: प्रचलित संघीय, प्रदेश तथा गाउँपालिकाको कानून बमोजिम गाउँपालिकाको

जलस्रोतको संरक्षण र विकास गर्ने अधिकार गाउँपालिकामा रहनेछ।

४. जलस्रोत उपयोग: (१) यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त नगरी कसैले पनि जलस्रोतको उपयोग गर्न पाउने छैन।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि देहाय बमोजिम जलस्रोतको उपयोग गर्न अनुमति लिनुपर्ने छैन।

(क) व्यक्तिगत वा सामुहिक रूपमा आफ्नो निमित्त खानेपानी र अन्य घरेलु प्रयोगका लागि उपयोग गर्न,

(ख) व्यक्तिगत वा सामुहिक रूपमा आफ्नो जग्गाको सिंचाइ गर्न,

(ग) घरेलु उद्योगको रूपमा पानीघट्ट वा पानीचक्की चलाउन,

(घ) व्यक्तिगत रूपमा स्थानीय आवागमनको लागि ढुङ्गाको प्रयोग गर्न,

(ङ) जग्गाधनीले आफ्नो जग्गा भित्र मात्र सीमित रहेको जलस्रोत तोकिएबमोजिम उपयोग गर्न,

(३) जलस्रोत उपयोग गर्ने व्यक्ति वा संगठित संस्थाले अरुलाई मर्का नपर्ने गरी लाभदायक उपयोग गर्नुपर्नेछ।

५. जल उपभोक्ता संस्थाको गठन: (१) सामुहिक लाभको लागि संस्थागत रूपमा जलस्रोतको उपयोग गर्न चाहने व्यक्तिहरूले जल उपभोक्ता संस्था गठन गर्न सक्नेछन।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन गरिएको जल उपभोक्ता संस्थालाई गाउँपालिका जलस्रोत समिति समक्ष दर्ता गराउनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम जल उपभोक्ता संस्था दर्ता गर्न देहायबमोजिम गर्नुपर्नेछ।

(क) पदाधिकारी तथा सदस्य समेत गरी कम्तीमा सात जनाको उपभोक्ता संस्था गठन भएको,

(ख) संस्थाको विधान एक प्रति,

(ग) तोकिएको ढाँचामा निवेदन,

(घ) आर्थिक ऐनमा तोकिएबमोजिमको दस्तुर,

(४) गाउँपालिका भित्र रहेका पुराना दर्ता भैसकेका उपभोक्ता संस्थाहरूको दर्ता तथा नवीकरण यसै ऐन मार्फत नियमन गरिनेछ।

६. उपभोक्ता संस्था संगठित संस्था हुने: (१) उपभोक्ता संस्था अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ।

(२) उपभोक्ता संस्थाको सबै कामकारवाहीको निमित्त आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ।

(३) उपभोक्ता संस्थाले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपयोग गर्न, बेच विखन गर्न वा अन्य किसिमको व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(४) उपभोक्ता संस्थाले व्यक्ति सरह उजुर गर्न र उपभोक्ता संस्था उपर पनि सोही नामवाट नालिस उजुर लाग्न सक्नेछ।

७. जलस्रोत उपयोगको प्राथमिकताक्रम: (१) जलस्रोत उपयोग गर्दा साधारणतया देहायको प्राथमिकताक्रम अनुसार गर्नुपर्नेछ।

(क) खानेपानी र घरेलु उपयोग,

(ख) सिंचाइ

(ग) पशुपालन तथा मत्स्यपालन जस्ता कृषिजन्य उपयोग,

(घ) जलविद्युत्

(ङ) घरेलु उद्योग, औद्योगिक व्यवसाय तथा खानीजन्य उपयोग

(च) जल यातायात,

(छ) आमोद प्रमोदजन्य उपयोग,

(ज) अन्य उपयोग

(२) जलस्रोत उपयोग गर्दा कुनै विवाद उत्पन्न भएमा तोकिएको समितिले उपदफा (१) को प्राथमिकता क्रम दफा ४ उपदफा (३) बमोजिम जलस्रोतको लाभदायक उपयोग भए नभएको र अन्य आवश्यक जाँचवुझ समेत गरी सोको आधारमा सम्बन्धित जलस्रोतको उपयोग गर्न पाउने नपाउने वा कुन किसिमले उपयोग गर्न पाउने भन्ने कुराको निर्धारण गर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम तोकिएको समितिले निर्धारण गरेको कुरा सम्बन्धित सबैलाई मान्य हुनेछ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम तोकिएको समितिले सोही उपदफामा उल्लेखित कुराको निर्धारण गर्दा अपनाउनु पर्ने कार्यविधि तोकिएबमोजिम हुनेछ।

८. गाउँपालिकाले जलस्रोतको उपयोग वा विकास गर्न सक्ने: (१) गाउँपालिका आफैले कुनै जलस्रोतको उपयोग वा विकास गर्न यस ऐनको कुनै कुराले बाधा पुर्याएको मानिने छैन।

(२) कसैले यस ऐन बमोजिम उपयोग गरेको जलस्रोत र सोसँग सम्बन्धित जग्गा, भवन, उपकरण

तथा संरचना व्यापक सार्वजनिक उपयोगका लागि गाउँपालिकाले स्वयम् लिई विकास गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम आफुले लिएको जलस्रोतको उपयोग गर्दा सम्बन्धित जग्गा भवन वा संरचना वापत गाउँपालिकाले सम्बन्धित व्यक्तिलाई तोकिएबमोजिम क्षतिपूर्ति दिनेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम दिइने क्षतिपूर्तिको रकम उपदफा (२) बमोजिम गाउँपालिकाले लिएको जग्गा भवन उपकरण तथा संरचनाको वर्तमान मूल्य त्यसमा भएको टुटफुट र साधारण प्रयोगवाट भएको हास कटाईको आधारमा निर्धारित गरिनेछ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि “व्यापक सार्वजनिक उपयोग” भन्नाले भैरहेको उपयोगबाट लाभान्वित भएका जनसंख्यालाई उल्लेखनीय प्रतिकूल असर नपारी सो भन्दा बढी जनसंख्यालाई लाभ हुने उपयोगलाई जनाउनेछ।

९. **जलस्रोत विकासको परियोजना हस्तान्तरण गर्न सक्ने:**

(१) गाउँपालिकाले कुनै जलस्रोत सम्बन्धी परियोजनाको निर्माण समाप्त भइसके पछि आवश्यक शर्तहरू तोक्यो हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हस्तान्तरण गरिएको परियोजना उपरको स्वामित्व सम्बन्धित उपभोक्ता संस्थाको हुनेछ र यस ऐनको अधिनमा रही

आफूले अनुमति प्राप्त गरे सरह सो परियोजनाको सञ्चालन सम्बन्धित उपभोक्ता संस्थाले गर्नेछ।

१०. जलस्रोत उपयोगको लागि करार गर्न सक्ने: यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि गाउँपालिकाले कुनै स्वदेशी वा विदेशी कम्पनी संगठित संस्था वा व्यक्ति सित प्रचलित कानूनको अधिनमा रही करार गरी सोही करारमा उल्लेखित शर्तहरू बमोजिम जलस्रोतको उपयोग र सेवा विस्तार गर्न गराउन सक्नेछ।

११. सेवा उपभोगका शर्तहरू तोक्न र सेवा शुल्क असुल उपर गर्न पाउने: (१) अनुमति प्राप्त व्यक्ति वा संस्थाले आफूले विकास गरेको जलस्रोतको उपयोगको सेवा अन्य कसैलाई आपसी शर्तको आधारमा उपलब्ध गराउन र त्यस्तो सेवा वापत शुल्क असुल उपर गर्न सक्नेछ।

(२) गाउँपालिकाले विकास गरेको जलस्रोतको उपयोगको सेवा अन्य कसैलाई उपलब्ध गराए वापतको सेवा शुल्क तोकिएबमोजिम निर्धारण गरी असुल उपर गर्न सक्नेछ।

१२. सेवा रोक्न सक्ने: सेवा उपभोग गरे वापत बुझाउनु पर्ने शुल्क नबुझाउने वा त्यस्तो सेवा अनाधिकार रूपले उपयोग गर्ने वा सेवा दुरुपयोग गर्ने वा शर्त विपरित सेवा उपभोग गर्नेको हकमा त्यस्तो सेवा बन्द गर्न सकिनेछ।

परिच्छेद -तीन

अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था

१३. अनुमतिपत्रको व्यवस्था: (१) जलस्रोतको सर्वेक्षण वा उपयोग गर्न चाहने व्यक्ति वा संगठित संस्थाले सम्बन्धित विषयको आर्थिक प्राविधिक र वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तथा तोकिएबमोजिमको विवरणहरू खुलाई तोकिएको अधिकारी वा निकाय समक्ष अनुमतिपत्रको लागि दरखास्त दिनपर्नेछ।

(२) उपभोक्ता संस्थाका लागि वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन अध्ययन प्रतिवेदन अवश्यक पर्नेछैन भने व्यक्ति वा संस्थाले व्यवशायिक प्रयेजनाका सो प्रतिवेदन अनिवार्य पेश गर्नुपर्नेछ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि जलस्रोतको सर्वेक्षणको अनुमतिपत्रको लागि दरखास्त दिदा त्यस्तो अध्ययन प्रतिवेदन संलग्न गर्न आवश्यक पर्नेछैन।

(४) उपदफा (१) बमोजिम परेको दरखास्तमा जाँचबुझ समितिले आवश्यक जाँचबुझ गरी प्रतिवेदन तयार गरी जलस्रोत समिति समक्ष पेश गर्नेछ।

(५) यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अगावैदेखि जलस्रोतको उपयोग गरिरहेको व्यक्ति वा सङ्गठित संस्थाले पनि तोकिएको विवरण सहित यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्षभित्र तोकिएको अधिकारी वा

निकाय समक्ष अनुमतिपत्रको लागि दरखास्त दिनुपर्नेछ।

(६) उपदफा (१) र (५) बमोजिम परेको दरखास्तमा तोकिएको अधिकारी वा निकायले आवश्यक जाँचबुझ गरी दरखास्त परेको मितिले साठी दिनभित्र तोकिएबमोजिमको ढाँचामा अनुमतिपत्र दिनुपर्नेछ।

(७) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले जलस्रोतको उपयोग वापत गाउँपालिकालाई तोकिएबमोजिमको दस्तुर वा वार्षिक शुल्क बुझाउनु पर्नेछ।

(८) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले आफ्नो अनुमतिपत्र विक्री गर्न वा अन्य कुनै प्रकारले कसैलाई हस्तान्तरण गर्नु परेमा तोकिएको अधिकारी वा निकायबाट तोकिएबमोजिम स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

१४. जलविद्युत्को लागि जलस्रोतको उपयोग: (१) दफा १३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि जलविद्युत् उत्पादन गर्नको लागि जलस्रोतको सर्वेक्षण तथा उपयोग गर्ने अनुमतिपत्रको सम्बन्धमा प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ।

(२) जलविद्युत् उत्पादन गर्ने सिलसिलामा जलस्रोतको उपयोग सम्बन्धी अन्य कुराहरु यसै ऐन बमोजिम हुनेछन।

१५. अरुको घरजग्गामा प्रवेश गर्न सक्ने: गाउँपालिका वा अनुमति प्राप्त व्यक्तिले जलस्रोतको सर्भेक्षण वा उपयोगको सिलसिलामा कसैको घरजग्गामा प्रवेश गर्नु परेमा गाउँपालिका वा अनुमति प्राप्त व्यक्तिले खटाएको कर्मचारीले सम्बन्धित व्यक्तिलाई पूर्व सूचना दिएर मात्र त्यस्तो घरजग्गामा प्रवेश गर्न सक्नेछ। त्यसरी प्रवेश गर्दा कुनै हानिनोक्सानी हुन गएमा गाउँपालिका वा अनुमति प्राप्त व्यक्तिले तोकिएबमोजिम क्षतिपुर्ति दिनु पर्नेछ।

तर, कुनै घरजग्गामा जलस्रोतको अनाधिकृत उपयोग वा दुरुपयोग गरीरहेको शंका लागेमा मनासिव माफिकको कारण भएमा सो कुराको जाचँवुझ गर्न वा कुनै दुर्घटनाबाट बचाउन पूर्व सूचना विना पनि त्यस्तो कर्मचारीले सम्बन्धित घर जग्गामा प्रवेश गर्न सक्नेछ।

१६. अरुको घर जग्गाको उपयोग वा प्राप्ति: (१) जलस्रोतको उपयोगको लागि देहायको कुनै काम गर्न अरु कसैको घरजग्गा उपयोग गर्न वा प्राप्त गर्न आवश्यक परेमा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले गाउँपालिका समक्ष तोकिएबमोजिम निवेदन दिन सक्नेछ।

(क) बाँध वा तटवन्ध बाँध्न,

(ख) नहर, कुलो वा सुरुङ खन्न,

- (ग) जमिन मुनी वा माथि पानीको ट्याङ्की वनाउन वा पाइप लाइन विछ्याउन,
- (घ) पोखरी वनाउन वा जलवितरण केन्द्र स्थापना गर्न,
- (ङ) जलस्रोतको विकाससंग सम्बन्धित अरु आवश्यक निर्माण कार्य गर्न,

(२) उपदफा (१) वमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा गाउँपालिकाले आवश्यक जाँचवुझ गरी प्रचलित कानून वमोजिम संगठित संस्थालाई सो सरह अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्ति लाइ त्यस्तो घर जग्गा प्राप्त गराइदिन सक्नेछ।

(३) गाउँपालिकाले वा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले जलस्रोतको विकास वा उपयोग सम्बन्धी कुनै निर्माण कार्य गरेकोमा त्यस्तो निर्माण कार्य भएको ठाउँ वा सो ठाउँको वरिपरि तोकिएको दूरीमा पर्ने घर जग्गा अरु कसैले कुनै खास कामको निमित्त प्रयोग गर्न नपाउने गरी गाउँपालिकाले निषेध गर्न सक्नेछ। त्यसरी निषेध गरिएको कारणबाट सम्बन्धित व्यक्तिलाई पर्ने हानी नोक्सानी वापत गाउँपालिका वा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले तोकिएवमोजिम क्षतिपूर्ति दिनुपर्नेछ।

१७. अनुमतिपत्र खारेज गर्न सकिने: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै काम गरेमा तोकिएको अधिकारीले अवधि तोक्यो त्यस्तो काममा आवश्यक सुधार गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको अवधिभित्र अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले आवश्यक सुधार नगरेमा तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिले पाएको अनुमतिपत्र खारेज गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमतिपत्र खारेज गर्नु अघि तोकिएको अधिकारीले सम्बन्धित अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिलाई आफ्नो सफाइ पेश गर्ने मनासिब मौका दिनुपर्नेछ।

परिच्छेद -चार

गुणस्तर सम्बन्धी व्यवस्था

१८. जलस्रोतको गुणस्तर कायम गर्ने: नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिएको जलस्रोतको विभिन्न उपयोग सम्बन्धी गुणस्तर कायम हुने गरी गाउँपालिकाले जलस्रोतको उपयोग गर्नु पर्नेछ।

१९. जलस्रोतलाई प्रदूषित गर्न नहुने: (१) नेपाल सरकारले तोकेको जलस्रोतको प्रदूषण सहन-सीमा नाघ्ने गरी कसैले कुनै पनि किसिमको फोहरमैला, औद्योगिक

निकास, विष, रसायनिक वा विषालु पदार्थ हाली वा प्रयोग गरी जलस्रोतलाई प्रदूषित गर्नु हुँदैन।

(२) कुनै जलस्रोत प्रदूषित भए नभएको वा कुनै जलस्रोत उपयोगको सम्बन्धमा तोकिएको गुणस्तर भए नभएको सम्बन्धमा तोकिएको अधिकारीले आवश्यकता अनुसार परीक्षण गर्न गराउन सक्नेछ।

२०. वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल असर पार्न नहुने: जलस्रोतको उपयोग गर्दा भू-क्षय, बाढी, पहिरो वा यस्तै अरू कारणद्वारा वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल असर नपर्ने गरी गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद -पाँच

दण्ड सजाय

२१. दण्ड सजाय: (१) कसैले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम उल्लंघन गरेमा निजलाई तोकिएको अधिकारीले रु पाँच हजार देखि पचास हजार सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ र त्यस्तो कसुरवाट हानि नोक्सानी रहेछ भने निजवाट त्यस्तै हानी नोक्सानी वापतको क्षतिपूर्ति भराइदिन सक्नेछ।

(२) कसैले यस ऐन वमोजिम अनुमतिपत्र लिनुपर्नेमा सो नलिइ वा अनुमतिपत्रमा उल्लेख भएका शर्तहरू पालना नगरी जलस्रोतको उपयोग गरेमा निजलाई तोकिएको अधिकारीले रु पाँच हजार देखि रु

पचास हजार सम्म जरिवाना र त्यस्तो काम वन्द गराउन सक्नेछ।

(३) यस ऐन वमोजिम विकास गरिएको जलस्रोत वा त्यस्तो जलस्रोत वाट उत्पन्न सेवा कसैले चोरी गरेमा वा दुरुपयोग गरेमा वा अनाधिकार प्रयोग गरेमा तोकिएको अधिकारीले निजवाट विगो असुल गरी निजलाई विगो वमोजिमको जरिवाना समेत गर्न सक्नेछ।

(४) कसैले बदनियत साथ कुनै खानेपानीको मुहान, बाँध, नहर वा जलस्रोतको उपयोगसंग सम्बन्धित कुनै संरचना वा त्यस्तो संरचनामा असर पर्ने अन्य कुनै संरचना भत्काएमा, विगारेमा वा कुनै किसिमले हानिनोक्सानी पुर्याएमा वा त्यस्तो कुनै कामगरेको दुरुत्साहन दिएमा वा त्यस्तो काम गर्ने उद्योग गरेमा निजवाट हानि नोक्सानीको विगो असुल गरी निजलाई प्रचलित कानून वमोजिम जरिवाना वा सजाय वा दुवै हुन सक्नेछ।

२२. **पुनरावेदन:** दफा २२ वमोजिमको क्षतिपूर्ति वा सजायमा वा तोकिएको अधिकारीले दिएको आदेशमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद -छ

बिबिध

२३. जलस्रोतको उपयोगसंग सम्बन्धित संरचनाको सुरक्षा:
(१) जलस्रोत उपयोगितासंग सम्बन्धित कुनै संरचनाको सुरक्षाको लागि अनुमति प्राप्त व्यक्तिको अनुरोधमा वा स्वयम् व्यक्तिले आवश्यक ठानेमा गाउँपालिकाले सुरक्षा प्रवन्ध गर्न सक्नेछ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुमति प्राप्त व्यक्तिको अनुरोधमा सुरक्षा प्रवन्ध गरिएकोमा त्यसको लागि लाग्ने सम्पूर्ण खर्च अनुमति प्राप्त व्यक्तिले व्यहोर्नेछ।
२४. नियम बनाउने अधिकार: यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाले नियमहरू बनाउन सक्नेछ।
२५. खारेजी र बचाउ: यो ऐनका कुनै दफा उपदफा वा खण्ड प्रचलित संघीय तथा प्रादेशिक कानूनसंग बाझिएको खण्डमा स्वतः खारेज हुनेछन् भने ऐन प्रारम्भ हुनु भन्दा अघिका कानून बमोजिम गरिएका काम कारवाही यसै ऐन अनुसार भए गरेको मानिनेछ।

आज्ञाले

राज बहादुर साकी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत